

CAPVT X.

De periculis, quæ habenda ratio in Indiciis Contractibus.

Circa hoc diuerſa occurrere difficultates poſſunt, ex quibus ſit

DIFFICVLITAS I.

In mutuo ratione periculi an paſſiſſi licet de aliquo præmio poſſit.

Cap. Na- uiganti uideri re- probatum lu- rum ob aſſecura- tionem à mutuan- tibus factam. Vbi aliqua circa illud.

Gregorius Nonus in Cap. Naviganti sic decernit: Naviganti, aut eunti ad nundinas, certam mutuan pecunie quantitate, eod. quod ſuſcipit in ſe periculum, recepturus aliquid ultra fortem, uſurarius eſt cenſendus. Sic ille: per quod uidetur non habere locum poſſe contractum aſſecurationis, quo mutuans in ſe periculum pecunie ſuſcipit, quod ad mutuatarium pertinebat; eod. quod per mutuum tranſferatur dominium; & ita ſi pecunia pereat, mutuatario perit. Licet autem uideatur contractus iſte ineptus, quia cum pecunia apud alium futura ſit, eâ pro libito uſurum, & qui mutat nequeat ſpeciale aliquam diligentiam adhibere, ut ſalua fors ſit, & qui recipit eo ipſo negligentior in eâ eſtodiendâ reddi poſſit: nihilominus contractus poſſe uisus eſt mutuantis, & frequenter contingere in caſibus à Pontifice indicatis; in nauigatione ſcilicet, & nundinis, quando mutua- ta pecunia maris aut itinerum periculis expo- nenda eſt: tunc enim mutuan in ſe periculum ſuſcipit, & ita ſi pecunia pereat, eius damno perit, non ut domini, quia dominus mutuatarius eſt, ſed ut aſſecuratoris, qui tamen præmium aſſecura- tionis recipit, & hic quidem contractus apud no- ſtrates eſt in uſu, & dicitur dare ad periculum nauis, dar à riſgo de Nao. & ſolet eſſe ad rationem duodecim pro centum. Et idem in Luſitaniâ ac- cidere erga nauigationem Indicam teſtatur P. Molina Diſput. 318. quod tamen fieri non poſſe tenet Gloſſa citati capitis, & alij nonnulli.

Ob dubiâ ſidem, mu- tuatarij non poſſe utiquid exigi mul- torum ſen- tentia. Et illius fun- damentum.

Poteſt autem periculum aliter accide- re, quia ſcilicet mutuatarius non eſt perſona, cui plenè confiſi poſſit, unde periculum eſt aut amit- tendi fortem, aut recuperandi cum moleſtia, aut expenſis. Id autem non ſufficere, ut aliquid accipi ſupra fortem poſſit, graues Scriptores cenſent, quos adducit P. Salas Tract. de uſuris, dub. 12. n. 2. Diana Parte 1. Tract. 8. Reſolut. 37. Cardinalis Lugo Diſput. 25. num. 79. nec ſine ſolido fun- damento: nam mutuatarius aut ſoluturus eſt, ut eſt obligatus, circa locum, & tempus, & fortis in- tegratam, aut non: ſi primum, ſolutione ipſa ceſ- ſat omne periculum, & ita non eſt pro quo de- beat compenſationem; ſi autem non ſine expen- ſis, & damnis alijs ſubſecuris ex retardatâ ſolutio- ne, ad illa certum eſt obligari, & ita pro periculo non eſt noua compenſatio faciendâ. Moleſtia autem ſi tantum conſiſtant in anxietate, & ſolici- tudinis internæ tormento, pretio eſtimabiles non ſunt, cum ſint actus interiores, qui in contractum

Pro mole- ſtia in u- deri poſſe recipi.

non ueniunt; unde qui ſoluit, ſed poſt aliquam mutuantis moleſtiam, quia illi ante ſolutionem ſignificauit ſe non ſoluturum ſtatuto tempore, ut illuderet, ſicut auaris fieri ſolet, uel ex alio ſine moleſtiam ingereret; non tenetur propterea ad aliquam reſtitutionem. Vbi non uidetur ſatiſſa- cere quod docti dicunt, moleſtias non eſſe ob- noxias compenſationi, quia non fuerunt in pa- ctum deductæ; ſi autem deducerentur, eſſe pre- tio compenſandas; nam actus interni non ſunt in genere bonorum aſtimabiliſſimâ pecuniâ, præ- fertim in ordine ad contractus: nihil enim tale in uſu eſt apud homines. Quod ex eo uirgere poſſumus: quia ſi quis ex mutuo accepto ingen- tem lætitiâ concipiat, non poteſt mutuan pro illa compenſationem pecuniarum exigere; non aliâ ratione, niſi quia actus interior eſt: ergo idem eſt de moleſtiâ dicendum. Præterquam quod ſi quid moleſtiâ illarum eſt, gaudio ſolutionis com- penſatur.

113 Si dicas cum P. Dicaſtillo Lib. 2. de In- ſtituta, Tract. 10. Diſp. 2. num. 254. moleſtiam non compenſari per redditionem rei, ſed ex ſolutio- ne rei mutuatæ iterum redire delectationem, quam ſi non mutuaſſet, mutuan, & eo ipſo ha- buiſſet, quo caruit, & modo etiam haberet. Con- tra eſt: quia tenerè ex ſolutione ſpeciales delectationes ſunt. Prima quia mutuan benefecit. Secunda, quia eo pacto bonum acquiſiuit no- men. Tertia: quia amicum fecit de mammonâ iniquitatis. Quarta: quia pecuniam, aut rem a- liam recuperauit; habet enim ſpeciale aliquid recuperatio ad lætitiâ conciliandâ: non enim tantum habet, quod habebat ante mutationem, ſed à periculo liberatum: ſicut ſpeciale lætitiâ habet qui poſt lethalem morbum conſecutus eſt ſanitatem: & ſic aliæ. Huiusmodi autem actus poſſunt eſſe durabiles, cum tamen moleſtia ob periculum ſolutione tranſierit. Habet ergo illa plenam compenſationem.

Gaudio ſo- lutionis compenſari contra P. Dicaſtillo.

114 Item cum accedit aliquis mutuum pe- titurus, & non deprehenditur talis, ut de ſolutio- ne poſſit plenè eſſe ſecuritas, repellit poteſt: cum ergo non repellatur, ſed eius petitioni qui roga- tur, annuatim manifeſtum uidetur uelle dare mutuum, non obſtante periculo, & ita uoluntatem mutui reſpectum ad periculum habere. Atqui mutuum ut tale nequit lucrum reſpicere: ergo nec ratione periculi poteſt intendi. Si dicas duos eſſe con- tractus, unum mutui, & alium ob periculum. Id uidetur iam dictis ſufficienter impugnatum; quia ſemper reſpectus ad periculum habetur. Et præ- terea ſi præceſſit contractus mutui, non poteſt contractus alius ſuccedere ex quo mutuatarius grauetur, & mutuum reddatur contractus lucra- tiuus reſpectu mutuantis, qui tamen in mutua- tarij commodum eſt proſuſ inſtitutus.

Ratio alia ut non liceat lucrum ob pericu- lum.

115 Dico primò. Contractus mutui ſecun- dum priorem explicationem ſuſcepti periculi eſt licitus. Sic plures, quos adducit P. Salas ſupra Dub 13. num. 1. quos & ille ſequitur. P. Molina Diſput. 318. Cardinalis Lugo ſupra num. 77. P. Laymam Lib. 3. Tract. 4. Cap. 16. numer. 13. in fine. P. Palaus Diſputat. 4. de inſtituta, puncto. 18. P. Bauny. Lib. 2. de Contractibus. Quæſt. 24. Bo- nacina Diſput. 3. Quæſt. 3. Puncto 5. num. 1. Ca- ramuel num. 759. & alij. Ratio eſt clara nam con- tractus

Aſſertio 1. Licet il- lud.

Cap. Na- uiganti ſenſus.

Singularis illius ex- plicatio, ex qua ſen- tentia con- traria elici- tur.

Impugna- tur illa cū ipſus etiam fundamen- to.

Particula Quoque quomodo ſimilitudi- nis nota.

Genef. 4. v. 3. & 4.

AA. 13. v. 50. & 52.

tractus talis cum alio à mutuantem diuerſo licitus eſt, quia eſt contractus aſſecurationis, ergo & cum ipſo mutuantem. Patet conſequentia: quia nulla apparet ratio diuerſitatis. Si dicas primò mutuantem non poſſe obligare mutuatarium ad alium contractum, ut nuper arguebamus. Con- tra eſt: quia ex eo ſequitur, quod ubi obligatio non eſt, poterit contractus dictus injri, unde ab- ſolutè loquendo uſurarius non eſt, & ita hæc bene diſtinguit P. Molina, & iuxta talem diſtin- ctionem explicari conuenienter poteſt. Cap. Na- uiganti: ut ſcilicet tantum ſibi uelit Pontifex mu- tuatario non poſſe tale onus imponi: bene ta- men ſi in illud omnino uoluntate conueniatur. Alia autem explicationes uideri apud citatos poſ- ſunt.

116 Eſt autem explicatio ſingularis, quam adhibet P. Laymam ex Bernartio de utilitate legendæ hitoria: Lib. 2. ſub initium; ſcilicet tex- tum dicti capitis eſſe corruptum, & in clauſula vltima illius deficere particulam negantem, per quam ſenſus omnino oppoſitus, & conformis aſſertioni propoſitè redditur. Itaque ubi dicitur Uſurarius eſt cenſendus. Legendum eſt, uſurarius non eſt cenſendus. Quæ & placet P. Palaus, & in eam ait inclinare Fachinetum Lib. 2. Controverſ. Cap. 48. Neque illa omnino uoluntaria uidetur, ſed ex ipſo modo loquendi deducitur, quatenus ſtatim ſic addit Pontifex. Ille quoque qui dat decem ſolidos, ut alio tempore totidem ſibi grani, uini, uel olei menſura reddantur, quæ licet tunc plus ualeant, utrum plus, uel minus, ſolutionis tempore fuerint ualituræ, uerifimiliter dubitatur, non debet ex hoc uſura- rius reputari. Sic ille: cum ergo ſic ſtatuat; ſi in priori caſu uſuram eſſe cenſeret, aliter fuerat lo- cuturus, ſic uidelicet: Ille autem qui dat & non; ille quoque. Nam particula Quoque ſimiles caſus iun- git, non ſic particula Autem, quæ aduerſatiua eſt, ſicut Tamen, uerò &c.

117 Sed certè fundamentum iſtud ualde le- ue eſt, ubi communis Doctorum ſenſus, anti- quiſſima exemplaria, Gloſſæ veteres, correcti poſt exactam diligentiam textus, aliter habere deprehenduntur. Neque ob rigidas Grammati- cæ leges in ſingulares eſt ſententias abeundum, quando iuxta illas, ſi non cum exacta proprietate, cum ſufficienti tamen poteſt ſenſus receptiſſi- mus retineri. Quod quidem in præſenti accidit: nam particula Quoque, & ſimiles, ut etiam, itaque, nõ ſemper iungit ſententias quoad ſenſum eum- dem, ſed index eſt alicuius ſimilitudinis, ſaltem quia de aliquo genere agitur, in quo conueniunt, licet in alijs ſit differentia. Sic Genef. 4. v. 4. Abel quoque obtulit de primogenitis gregis ſui. Vbi quidem ob ſimilitudinem oblationis in genere poſita eſt particula, Quoque, cum tamen in rigore aduerſatiua eſſet collocanda, ut ex uerbis textus colligitur; ſignificatur enim Abelem aliter, ac Cainum obtuliſſe, de quo dicitur uerſ. 3. Factum eſt autem poſt multos dies, ut offerret Cain de fructibus terræ numera Domino. Vbi notant Interpretes Cainum non electa, & meliora obtuliſſe, ſecus autem Abelem, & hoc uoluiſſe Scripturam ſigni- ficare, dum obtuliſſe de primogenitis affirmat. Dicendum ergo: Abel autem obtulit de primogeni- tis. Sed non ita poſitum, quia particula Quoque, ſatis myſterium declarauit. Videatur P. Corne-

lius ibi. Similiter Act. 13. v. 52. Diſcipuli quoque replebantur gaudio, & Spiritu Sancto. Vbi ſenſus aduerſatiuam particulam requirebat; ſic enim præceſſerat v. 50. Iudei autem concitauerunt mul- lies religioſas, & honeſtas, & primos ciuitatis, & excitauerunt perſecutionem in Paulum, & Barna- bam, &c. Tum ergo diſcipuli gaudio repleban- tur, & Spiritu Sancto, & ita ſcribendum: Di- ſcipuli tamen &c. Sed una particula pro aliâ ſub- ſtituta. Et quidem ſine antiquitatis, & commu- nis ſenſus offenſione, quando de emendatione Textus licentia uſurpatur, ſatiſſe fuiſſet loco par- ticulæ, Quoque, aliam ex aduerſatiuis ponendam affirmare, ſic enim in ſenſu mutatio nulla, & Tex- tus deciſio inoffenſè omnino procedit.

118 Circa quod Caramuel num. 759. cum Textus emendationem propoſitam maximè pro- bet, non nulla addit, quæ opere pretium fuerit ad- notaſſe. In primis enim Bernartium uocat Ber- nartium. Deinde ait iuxta P. Laymam in Textu eſſe apertiſſimum mendum: quod tamen ille non dicit, ſed probat circa hoc Bernartij ſuſpicionem. Arguit ulterius Theologicè, ut nequeat ſenten- tia Pontificis cum negatione conſiſtere, hoc mo- do: ſi ſine uſuræ culpâ poteſt fieri ſecundum il- lud, quod Pontifex definit, etiam & illud il- lum; eſt enim ſumma rationis paritas. Nam ſi hodie cum menſura uenditur duobus ſolidis, poſſum ſine uſuræ labe dare mutuos decem ſoli- dos, recepturus decem menſuras; maximè, quia cum dubitem an ſolutionis tempore ualituræ ſint duobus, an medio ſolido, me expono periculo perdendi, & lucrandi; atqui ille, qui nauigatu- rus recipit aliquid ultra fortem, ſe exponit ſimi- liter periculo perdendi & lucrandi: poterit enim uel illud præmium lucrari; uel totum capitale perdere. Igitur ſi Pontifex hunc ſecundum abu- ſum excuſat, debet etiam excuſare illum primum; uel ſi illum condemnet, etiam hunc: latet ergo mendum, debetque particula, Non, tolli, aut po- ni utrobique. Quod autem non debeat tolli in ſecundo, ſed debere in primo prætermiſſam re- ſtitui; ſic probat. Si nauigaturus declarante A- driano Pontifice ultra fortem recipere non poſ- ſit, declararetur debere ſe exponere periculo per- dendi, cum certitudine non lucrandi, ac propte- rea declararetur ſtultus. Quis enim gratis, & ul- trò uellet ſe talibus periculis exponere? ut igitur æquitas ſeruetur, ſeruetur æqualitas. Nemo tenetur periculum perdendi ſubire, ſine ſpe lu- crandi. Sic ille, arguens deinde ex Grammatica.

Caramue- lis aſſertio quadam diſcuſſa, nec proba- ta.

119 Verum cum bona uiri docti uenia, aduercere oportuit ipſum nauigaturum non eſſe, qui recipit ulro fortem, ſed eum, qui nauigaturu tribuit. Item Pontificem declarantem contra- ctum eſſe uſurarium, non eſſe Adrianum, ſed Gre- gorium Nonum. Argumentum inſuper probat quidem nihil, quia de ſecundo ad primum incon- grue arguitur. In ſecundo enim eſt contractus emptionis, & uenditionis anticipatâ ſolutione, in quo pretium valoris rei ſecundum temporum contingentias adæquatur, & directè celebratur in ordine ad uilitatem ementis, qui & lucrari, & perdere in illo poteſt; in primo autem eſt contra- ctus mutui, qui ad commodum dantis non diri- gitur & ex ſe gratuitus eſt. Neque eſt in eo peri- culum perdendi, & non lucrandi, quia non eſt contractus

Contra- illa in ſpeciali arguitur.

contractus aliorum instar, qui ad lucrum ordinantur. Sed non ex eo sequitur tantum se ad perdendum exponere mutuantes; quia moraliter non se exponit, etsi enim quod mutuo datum est, pereat, Domino perit, mutuatio inquam, & tenetur integrè solvere; licet autem periculum aliquod sit generaliter loquendo, id non est pretio compensabile, quia ratio mutui ex se illud dicit, quod tamen gratis dandum ex Evangelio habemus *Luca 6. v. 35. Mutuum dare, nihil inde sperantes, & habet præterea compensationem, ex eo quòd apud dominum etiam poterat periclitari; & multoties accidit, ut apud mutuatarium res periculo exempta sit, quod apud dominum subiisset. Liberatur etiam custodiendi curâ, quæ solet esse non exigua, & dilapidationis, quia comperum illud est, quòd proverbio nostro circumfertur; quantum ad manum, tantum ad damnum. Concedo deinde bene argui ex secundo ad primum, sed, non ideò particula negationis tollenda est, quia eà constante, potest verissimus illius constare sensus; scilicet usurarium esse censendum contractum, quando mutuatio onus soluendæ assecurationis imponitur. Cumque & hæc, & aliæ satis commodæ expositiones à Doctoribus adhibeantur, retentâ negatione, omnino iniuste pro illius subtractione pugnantur. Quæ quidem à me ideò dicta sunt, ut videant scriptores, qui alios carpunt, valde sibi de exacta scribendi ratione curandum, quia pro mensura, quâ alios mensi fuerint, illis proculdubio remittetur. Videantur à citato Auctore aculeatius, & minus dignè tanta auctoritate dicta contra P. Dicastillum num. 778.*

Luca 6. v. 35.

Mutuanti sua etiam sunt commoda, quibus mutuatio generale periculum committitur.

Assertio 2. pro periculo recuperandi mutuum, posse præmium exigere.

120 Dico secundò Pro periculo recuperandi, quod datur, siue mutuo, siue aliter, potest præmium aliquod accipi, antecedente circa illud pacto, sic tenent plures, quos adducit, & sequitur Bonacina *Puncto 5. citato.* Et præterea P. Palaus *suprà Puncto 17. P. Bauny suprà quæst. 29. & 37. Dubio 2. Cardinalis Lugo Disput. 25. num. 81. & seqq. P. Gaspar Hurtadus Disput. 3. difficult. 20. P. Becanus Quæst. 5. de Jura. P. Onate Disput. 107. num. 30. & magis ex professo Sect. 8. P. Dicastillus Disput. 2. citatâ, n. 224. & seqq. Malderus 2.2. pag. 449. dub. 14. P. Turrianus in selectis Cent. 1. Dub. 84. & alibi. Caramuel num. 769. Vbi multos congerit. Ratio est; quia periculum est pretio æstimabile, ut constat ex contractu assecurationis communiter probato. Vnde si quis non vellet mutuo dare, nisi daretur ei securitas, & alius assecrator daretur, sic faciens pro dato sibi assecurationis pretio, nihil in eo contrahendi modo iniustum misceretur. Ergo quemadmodum alter assecurationis pretium haberet, ex quo mutuum supra obligationem fortis soluendæ, onus aliud soluendi assecurationem secum ferret, ita & mutuans quod alter erat habiturus exigere potest, eò quòd assecurationem non petat, volens in se periculum amissionis sustinere, nam mutuarius non plus grauatur, quam ex assecuratione licite petita.*

DIFFICULTAS II.

121 Vbi singularis occurrit quæstio: an si mutuarius assecurationem offerat ab alio factam, possit mutuans eam non acceptare, sed velle in se periculum sustinere per additionem alicuius supra sortem, & videtur iuxta dicta *Assertione præcedenti* respondendum, quia est onus mutuatio imponitur, qui potest assecratorum gratuitum forsitan ingenerare. Sed virgeri potest in casu, quo assecrator talis non sit, sed cui idem pro assecuratione soluendum sit, quod mutuans tamquam præmium exigat; tunc enim non videtur illi onus speciale imponi. Nihilominus idem videtur dicendum, quia etiam est onus pretio æstimabile, & ita inveni post hæc scripta sentire Caramuelem, n. 777. vers. ult. & certè cum iam mutuans de securitate nõ curet, animus vlurarius aperitur, dum plus ex mutuo habere desiderat, & non titulo securitatis, quæ offertur, & ita ratione mutui palliati.

An idè dicendum, si mutuata rursus offerat assecrationem.

DIFFICULTAS III.

122 Dlx de tali præmio paciscendum, quod quando periculum in venditione accidit, facile est aucto pretio. Vbi & specialis difficultas occurrit, an emptor, qui scit ratione periculi sibi pretium augeri, solutionem suo tempore præstans, possit augmentum illud pretij retinere. Nam cum sit probabilis opinio, ut vidimus, quæ affirmat accipi nõ posse aliquid ob titulum dictum, consequenter videtur dicendum non esse obligationem ad soluendum. Aliunde autem cum pretium rei sit totum illud, & sub ea sit pretij designatione contractum, voluntasque contrahentium pro lege fuerit, non videtur de eo quidquam tolli sine iniustitia posse. Nihilominus prius est probabile, dummodo de titulo aucti pretij constet, & de augmenti quantitate.

An mutuarius possit in casu dicto augmentum retinere.

DIFFICULTAS IV.

123 IN mutuo autem, quia solent petentes personarum suarum dubiam pro solutione fidem abscondere, & tales se exhibere, quibus possit plenè confidi, inde oritur dubium, an debeant quando solvunt aliquid supra sortem adicere; quia reuera is qui mutuavit, id non fecisset, nisi cum præmio periculi, & ita involuntarius fuit, vnde videtur debere illi aliquid supra sortem reddi, quo nequit contra suam priuari voluntatem. Circa quod P. Gaspar Hurtadus *suprà P. Gaspar Hurtadi sententia.* ait etiam si adlit periculum, plenè satisfacere mutuatio solutione solius fortis; efficere tamen iniuriam inchoatam, & quasi in viâ, ipsi mutuanti dictum ignorant periculum, si non assecrator solutionem ei faciendam abique molestiis & expensis; cui utpotè inchoatæ, & non perfectæ, non tenetur postea satisfacere; ut tamen ab ea iniuria, & peccato excusetur, tenetur solutionem quoad substantiam, & quoad molestias, & expensas assecraturæ, vel aliquid pro periculo tempore mutui conferre, vel postea soluendum in pactum deducere. In quâ doctrinâ verum quidem est

ut admittenda illa est

est iniuriam non esse perfectam, quoad fortis amissionem, & ita concedi potest, solutione iniuriam huiusmodi compensari, sic enim mutuans nihil minus habet. At quoad lucrum ex periculo alia diuersa obligatio videtur, & ita iniuria in suo ordine perfecta, quandoquidem illo privatur mutuans contra suam voluntatem. Vnde si certò constaret ita esse, forsitan alicui videretur, quod deberet compensatio fieri. De peccato autem eius, qui se talem simulat, cui possit omnino fidi, dubitari nequit; quia rem alienam exponit periculo.

De Molestia.

Assertio 3. Pro molestia interna nihil posse exigere.

124 Dico tertio. Pro molestiâ in recuperando debito, quæ solum ad actus internos reducitur, non videtur quidquam posse exigi: sic qui de periculo negat, & specialiter P. Dicastillus *suprà num. 250.* oppositam sententiam vocat improbabilem speculatiuè, & moraliter in praxi perniciosam, cum tamen eidem subscribat *num. 254.* ut illi obicit Caramuel *num. 778. citato.* Probatur autem ex dictis *num. 112.* Aliud ergo est periculum, aliud molestia, vnde non bene illud ad molestias reducitur, quarum est causa, & nihil est aliud, quam damnum imminens amissionis rei, aut retardandæ possessionis; & non est annexum mutuo, sed generale aliud, de quo *num. 119.* Ex quo patet ad obiectionem *num. eodem.* Fuit autem sententia Ioan. de Medina *Quæst. 32. de Restitut. §. Inde inferitur* asserentis, si graue & molestum alicui sit pecuniâ carere, posse eo titulo aliquid exigere. Quam Trullench *Lib. 7. Cap. 19. Dub. 12.* non improbabilem reputat, & absolute amplectitur P. Dicastillus *suprà num. 257.* & etiam non stante molestia P. Lessius in Mercatoribus. Verb. *Mutuum, num. 9. in Resol. posthumis.* Sed P. Onate *Disput. 107. num. 149.* ait esse contra fidem generaliter de Medina sententia locutus. Qui certè Auctorem non videtur legisse, ut ex citatione etiam apparet: vnde non est illius curanda censura.

Sententia Ioan. Medinae immo merito censurata.

Specialis argumenti enodatio.

Ex non assecrator præmio in mutuo arguitur, & sic satis peculiarari doctri.

125 Est illud contra præcipuam Assertionem: nam si pro securitate exigat aliquid potest, ut decem pro centum, pro decem securitate etiam poterit aliquid peti, & pro eo aliud, & sic in infinitum, & ita pro centum dabitur præmium infinitum, quod cum dici nequeat, fatendum est pro periculo Capitalis nihil debere, sicut nec pro periculo præmij debetur. Ad quod dico pro securitate decem nihil deberi, quia illa sufficiens præmium, etsi non plus secura, censeri debent. Hoc enim pendet ex hominum æstimatione, & modo contrahendi. Vbi dicunt aliqui posse peti fideiussores pro decem. Sed quidem si pariter detur pro Capitali, est implicatio in eo: dato enim fideiussores cessat periculum: quia tamen facile potest fideiussores inueniri pro decem, non ita pro centum, ea responsio poterit sustineri pro eo casu. Licet etiam sit difficilis, nisi ex decem aliquid detrahatur, datâ iam securitate: minus enim valent incerta quam secura. Argu-

mentum autem si quam vim habet, tantum est in eo casu, in quo pro decem non fit maior securitas quam pro centum: & ad id sufficienter responsum est.

126 Contendit autem Caramuel *num. 771.* rem hanc subtiliorem esse, quam Doctores de illa agentes existimant & *num. 773.* affirmat pro securitate præmij, quando non est maior quam Capitalis, posse præmium exigere, & pro præmio præmij præmium aliud in infinitum. Addit autem *num. 774.* omnia illa præmia secundaria, licet infinita sint synecathogorematicè, non peruenire ad octauam partem primarij, pro quo computum arithmetice subdit factâ calculatione. Sed ad rem moralem labor iste superuacaneus apparet, & duæ istæ Assertiones in præfato Auctore videntur esse pugnantibus inter se: Prima *num. 773.* Si Antonius pro præmio non det securitatem sufficientem, pro periculo præmij poterit adhuc secundum præmium exigere, & pro periculo secundi tertium, & sic in infinitum. Secunda *num. 776.* In præmij non datur infinitus processus. Ratio est; quia ultra minimam monetam non proceditur. Sic ille. Adde. Si præmia secundaria accedant, licet non perueniant ad octauam partem primarij: ergo sunt excessiua respectu illius. Patet; quia illud est decem pro centum: & ita proportione seruata pars decima debebat esse præmium secundarium in tota præmiorum collectione: octaua ergo excessiuum est.

Caramuelis subtilis quedam ratiocinatio di ratio nõ admissa.

CAPVT XI.

De damno emergente circa Indicos contractus.

127 Alius est hic titulus, propter quem aliquid supra sortem exigere possit, iuxta communissimam sententiam, pro quâ plures congerit Caramuel *suprà numer. 756.* & videri præterea possunt Bonacina *Disput. 3. quæst. 3. Pan. 4. Trullench Lib. 7. Cap. 19. dub. 8. Malderus in 2. 2. pag. 444. P. Turrianus 2. 2. Tomo 2. Disput. 61. Dub. 3. Pharaonius Tractat. 2. Sect. 13. Casu 1. P. Molina Disput. 314. Cardinalis Lugo Disput. 25. Sect. 6. P. Gaspar Hurtadus Disput. 3. de Contractibus, difficult. 8. P. Amicus Disput. 20. de Iustitiâ, Sect. 7. P. Fagundes Lib. 5. de Iustitiâ, cap. 31. P. Palaus Disput. 4. de Commutatiua. Puncto 17. P. Bauny Lib. 2. Tractat. 6. Quæst. 30. & seqq. P. Filiucius Tractat. 34. num. 83. P. Dicastillus Lib. 2. Tractat. 10. Disput. 2. Dub. 7. P. Onate Disput. 107. Sect. 1. P. Escobar de Mendoza in Theologia moralis pag. 349. P. Bufembaum Lib. 3. Tractat. 5. Cap. 3. Dub. 7. num. 10. ut alios omittam. Qui obseruant, vix aliquo dissentiente apud P. Molinam, damnum tale non deberi, nisi fuerit deductum in pactum, dummodo solutio fiat tempore designato; quia fortè mutuarius eo cum onere non acceptasset. Si dicat fortè accepturum, & ita pro eo dubio aliquid deberi; quam difficultatem Auctores non tangunt. Dicendum id non ob stare, quia melior est tunc conditio possidentis, & iuxta rationem, quam mutuum ex se dicit, iudicandum, dum mutuans nihil de obligationibus aliis adicit, cum possit adicere. Et communibus*

Pro damno emergente aliquid posse exigere certè sententia.